

PhDr. JOSEF VAŘEKA, DrSc.
JIŽ NENÍ MEZI NÁMI
 (5. 7. 1927–14. 6. 2008)

Psal se rok 2007. Bylo léto, měsíc a rok Josefova životního jubilea. Proto jsem se moc těšila na smluvené setkání, o němž jsem velmi nerada tušila, že je asi jedno z posledních. I když jeho fyzická síla pomalu odcházela, vyzářovala z něj duševní svěžest, živý zájem o obor a obdivuhodná chuť do práce, což posilovaly i jeho vědecké úspěchy, na něž byl jubilejní rok opravdu mimořádně bohatý.

Prvním a nejzávažnějším bylo náročné dokončení a vydání Josefem přepracované a podstatně rozšířené Frolcovy a Vařekovy encyklopedie *Lidová architektura*, za podpory své ženy Aleny Plessingerové. Josef, i přes svou stále se zhoršující pohyblivost rukou, zvládl rozsáhlou práci, která vyžadovala nejen odbornou znalost a orientaci v nových poznatcích a literatuře, ale také trpělivost a preciznost. Toto, pro problematiku a faktografii lidových staveb základní dílo, se setkalo se všeobecným uznáním odborné i laické veřejnosti.

Dalším velkým encyklopedickým počinem,

na němž měl J. Vařeka nemalou zásluhu, byla na sklonku roku 2007 vydaná trojsvazková národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, *Lidová kultura*, do níž po dlouhou řadu let Josef vkládal své vědecké poznatky a organizační schopnosti. Tvrdě se zasazoval o její vznik i realizaci, byl jedním z vědeckých redaktorů – odpovídal za zpracování značného úseku materiální lidové kultury a zároveň patřil mezi nejproduktivnější autory.

Třetím Josefovým záměrem encyklopedického charakteru měl být česko-anglický a posléze česko-německo-anglický slovník lidových staveb, na nichž průběžně po léta pilně pracoval, ale na dokončení projektů mu už nebylo dopřáno sil ani času. Slovník česko-německý sice byl vydán dříve, teď Josef chystal jeho podstatně doplněnou verzi ve spojení i s anglickými termíny; česko-anglický rozpracovaný slovník zatím vyšel ve zkrácené verzi alespoň na CD.

Prosazováním encyklopedického, atlasového a slovníkářského programu v českém národopise a podstatnou metodologickou i praktickou účastí na něm Josef navázal na odkaz své vysokoškolské učitelky doc. Drahomíry Stránské, která o něj

Josef Vařeka na konferenci „Česká etnologie 2000“ v Praze. Z archivu A. Plessingerové.

S Josefem Tomšem na semináři o místopisném filmu. Poděbrady, září 1973. Z archivu A. Plesingerové.

už v padesátých letech 20. století usilovala, ale pozdější trendy ve vedení oboru těmto projektům rozhodně nepřálo.

V jubilejním roce J. Vařeka svému milovaného oboru nejen dával, ale i dostával. Vedení a pracovníci pražského Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, kde Josef působil víc než čtyři desítky let, mu uchystalo ten nejceněnější dar – obsáhlý sborník *Josef Vařeka české etnologie* (Výbor studií vydaných k 80. narozeninám). Byl to bezesporu nejhodnější způsob jak vzdát hold svému dlouholetému vedoucímu pracovníkovi a zároveň zpřístupnit alespoň výsek z jeho nesmírně rozsáhlého a pestrého díla. Josef Vařeka byl prvním odborníkem přijatým do tehdejšího Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV na základě veřejného konkurzu v roce 1963. Iniciátorka projektu Lýdia Petráňová do knihy sepsala životopis, kde velmi lidsky vzpomněla místa Josefova učitelského odborného působení, jeho profesní zájmy, úspěchy a jejich ocenění. Editori Marie Bahenská a Jiří Woitsch vybrali z Vařekova rozsáhlého vědeckého díla dvacet šest studií z let 1967–2000, které byly publikovány v obtížně dostupných a méně známých časopisech a sbornících. Řada z těchto prací má zásadní věcný i metodologický charakter. Právě tento jubilejní sborník ukázal, jak široký byl Vařekův tematický rozsah. To dosvědčuje i souhrn jeho

publikační činnosti za léta 1998 až 2007, který navazuje na předchozí bibliografie. Zpracovala jej pečlivě Judita Hrdá, Jaroslav Otčenášek vybral z archivu ústavu Vařekovy fotografie z terénních výzkumů.

Povídání našeho posledního setkání bylo hlavně pracovní. Týkalo se především programu a práce v redakci časopisu *Ethnologia Europae centralis*, u jehož založení stál a kde po úmrtí prof. Václava Frolce v roce 1992 převzal úlohu hlavního redaktora. Josefa také zajímalo všechno, co se děje ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti. S vedením muzea roky spolupracoval, s dr. Josefem Jančářem ho osobně a profesionálně sblížovalo společné téma – lidová architektura. Za jeho přispění mu zde vyšla kniha *Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku* (1967), v reedici pak po druhé v roce 1982. Rád na tu spolupráci s našim ústavem vzpomínal a bylo vidět, jak ho hovor o novinkách v moravském národopisném dění těší. Josef Vařeka – svými mezinárodními kontakty, bohatou cizojazyčnou publikační a přednáškovou činností v zahraničí i teritoriálním rozsahem a tématy svých vědeckých zájmů přesvědčený Evropan – byl totiž citově silně zakotven v rodné Moravě. Oba rodiče a všichni předkové pocházeli z typické hanácké dědiny, kde Josef trávil prázdniny a vesnický život i selskou práci a mentalitu znal z autopsie. Dovedl plynně mluvit hanáckým nářečím, které miloval a rád je užíval.

Nebyl prvním Vařekou, jenž se o lidovou kulturu Hané hlouběji zajímal. Jejím nadšeným obdivovatelem, znalcem a podporovatelem byl otcův bratranec Richard Vařeka, majitel továrny na výrobu lihovin („Prostějovská režná“) a právo-vářčného domu „U tří zajíců“ na Perštýnském náměstí v Prostějově. Tam se Josef uchyloval, pokud se mu povedlo utéci z kasáren Wehrmachtu, když byl koncem války jako septimán pracovní nasazen v tzv. Technische Nothilfe. Strýc Richard Vařeka byl nejen úspěšným podnikatelem, ale i významným mecenášem umění i historie rodné Hané. Byl dlouholetým sponzorem, pokladníkem a členem grémia muzea i botanické zahrady, sponzorem vykopávek oppida na Malém Hradisku, znalcem a milovníkem umění a hanáckého národopisu. Tomu se však především věnovala jeho manželka Marie, která nejen sbírala, ale i sama vyšivala hanácké kroje. Časem se stala konzervátorkou krojových sbírek v muzeu v Prostějově a v Olomouci., kde se stýkala např. s Janem Bečákem, s Růženou Hrbkovou a spolupracovala s Miroslavou Ludvíkovou. Kromě práce pro muzea vyšivala kroje pro

družstvo Slovač v Uherském Hradišti, později pro Ústředí lidové umělecké výroby a stala se mistryní lidové umělecké výroby.

Josefovým místem narození a mládí až do maturity však bylo Valašské Meziříčí. K lásce k valašskému lidu a jeho kultuře byl motivován svým gymnaziálním profesorem a sběratelem valašských lidových písní a lidového umění dr. Arnoštem Kubešou. Několik let byl členem tanečního a pěveckého valašského souboru gymnazistů, který A. Kubeša vedl. Není proto divu, že kromě učebních oborů, které si zvolil ke studiu na FF UK v Praze, Josefa lákala slovanská filologie, zejména dialektologie a národopis, které se staly jeho celoživotním povoláním i zálibou.

Téma střídalo téma a řeč přišla i na dobu Josefovy vysokoškolských studií a na nezvykle úzké, později i osobní a přátelské vztahy posluchače s univerzitními učiteli. Bylo to milé, pro mne objevené vyprávění. Začalo Josefovým několikaletým bydením u prof. Karla Chotka v Dejvicích. V tzv. profesorských domech Na Valech měli manželé Chotkovi podle tehdejších zákonů nadměrný byt, proto jeden z pokojů nabídl Josefovi k užívání. Chotek později brávil Josefa s sebou do své „tatřičky“ na terénní výzkumy na Valaško a zejména na východní Slovensko. Josef se tak dokonale obeznámil s metodami terénní práce i národopisné fotografie a stykem s široce vzdělaným antropologem a národopiscem, žákem Aleše Hrdličky a L. Niederla, mnoho odborně získal. Když se na začátku padesátých let Chotkovi nepodařilo prosadit Vařeku z tzv. „pomvěda“ na asistenta na fakultu, musel Josef z oboru a z Prahy. Dostal umístěnku jako učitel na 2. stupni základní školy v Hrdlovce u Duchcova s posláním budovat české pohraničí.

Přátelský vztah měl Josef Vařeka i s doc. Josefem Voráčkem. Snad jediný z žáků, později to byl i M. Janotka, po Voráčkově politickém odstranění z Filozofické fakulty, se s ním pravidelně a přátelsky stýkal. Přitahovala jej k němu docentova orientovanost v tehdy u nás neznámých a pranýřovaných metodách práce v etnologii a kulturní antropologii i znalost v té době zakázané a nedostupné západní a severské odborné literatury.

S doc. Vilémem Pražákem Josefa spojil společný zájem o lidovou architekturu. Ke sblížení bývalého posluchače s někdejsím univerzitním učitelem došlo až po Josefově doktorátu. Ten při svém učitelském povolání dělal terénní výzkumy v rámci Národopisné společnosti, kde byl doc. Pražák dlouholetým funkcionářem. Tam se víc poznali a společně s J. V. Scheibalem, který

dělal kresebnou dokumentaci, podnikli několik výzkumů. Pěkný vztah měl Josef také k doc. Drahomíře Stránské. Byl jedním z mála mužských posluchačů, kdo sedával na jejích přednáškách. Později ho velmi zaujaly její plány na vybudování postrádaného národopisného atlasu i spolupráce s NSČ a v Národopisném věstníku čsl., který Stránská redigovala. Zúčastnil se výzkumu jejích studentů ve Slezsku, ale i dalších projektů.

Z učitelů příbuzných oborů měl Josef nejraději dialektologa Václava Vážného, který byl také jedním z oponentů jeho disertační práce a jedním z examinatorů při velkém rigorózu. Obdivoval přednášky slavisty Jiřího Horáka a profesora srovnávacích literatur Václava Černého, poslouchal filosofy Josefa Krále, Jana Patočku, Ladislava Riegra a řadu dalších vynikajících profesorů.

Všechno to byly vzpomínky na aktivně prožívaná mladá léta, na léta plného pracovního nasazení a pěkných zájmů. V posledních několika letech jeho života však tělo přestávalo poslouchat, nepomáhala lázeňská péče, tzv. syndrom Parkinsonovy nemoci Josefa zcela oslabil. I přesto se nevzdával. Naštěstí mysl zůstala nedotčena a tak se snažil pracovat dál. V duchu koncipoval myšlenky, které pak diktoval.

Čas našeho setkání rychle uběhl. Od národopisu se hovor stočil i na obecné dění, politiku, domácí i mezinárodní situaci a hlavně na kulturu. Josef rád v televizi sledoval publicistiku, dokumenty, velkým potěšením mu byly přenosy koncertů vážné hudby. Ale jeho nejmilejším zdrojem informací, ale i rozptýlení v jeho přetěžké životní situaci, mu byl rozhlas.

Na Josefa Vařeku, skvělého člověka a vynikajícího odborníka budeme rádi vzpomínat. Jeho dílo se uzavřelo. Je hodné obdivu jak rozsahem, tak odbornou fundovaností. Ukazuje na autorův široký rozhled, neúnavnou píli a životní entuziasmus, bez něhož se žádné vědecké snažení neobejde. Všechny Josefovy práce mají základ v důkladných a široce pojatých terénních výzkumech. Vařekův odkaz má bezesporu trvalou hodnotu. Neuzavřelo se jen dílo. Uzavřel se i život vzácného neobyčejně laskavého a hodného člověka. Josef Vařeka požíval velké úcty a obliby jak mezi přáteli a kamarády, tak mezi spolupracovníky, kolegy a žáky. Byl výjimečnou vědeckou i lidskou osobností, každý ho měl rád.

Josefe, děkujeme Ti.

Ludmila Tarcalová

Článek vznikl za přispění manželky Josefa Vařeky PhDr. Aleny Plessingerové, CSc.

ZNOVU K ZEMNICÍM NA MORAVSKÝCH KOPANICÍCH

Ve svém článku *Zemnice na Moravských Kopanicích* (J. Pavelčík, 2003) jsem k těmto stavbám přiřadil (s. 47) i „zapuštěnou chatu“ z Vyškovce, v níž sídlil kopaničář přezdívaný Vlk. Tuto informaci jsem převzal ze stati L. Niederleho (1923, s. 62, obr. 46), který uvádí, že na tuto skutečnost ho upozornil starohrozenkovský farář P. Josef Hofer. V té době dokonce existovala pohlednice, na níž stojí „Vlk“ se svojí ženou před vchodem do zmíněného obydlí. Nedávno jsem našel v pozůstalosti svého otce Jana Pavelčíka jeho rozhovor s Josefem Lebánkem, nahraný na magnetofon Sonet duo v roce 1963. Po jeho vyčištění a převedení na CD jsem při podrobnějším zpracování popisu kopaničářské chalupy a jejího okolí zjistil, že shora uváděný prostor není ve skutečnosti zemnice, ale sklep. Lebánek říká, že „... sklápky se kopaly do svahu nedaleko chalupy, v místech, kam nemohla zatéct voda. Vstup do nich byl poměrně malý, aby se dal zakrýt. Ale vnitřní prostor byl tak velký, že se tam dalo tancovat. Stěny a podlaha byly uhlazené...“ (originální text je v kopaničářském nářečí). Na pohlednici publikované Niederlem je jasně vidět nevelký vstup zakrytý deskovými dveřmi, který je posunut do příkrého svahu tak, aby dešťová voda tekla před dveře a nevnikla dovnitř. O vnitřním vybavení tohoto obydlí Niederle a zřejmě ani Hofer nic nevěděli. Na základě popisu vnější podoby prostoru, který bychom spíše mohli přirovnat k umělé vytvořené jeskyni, je tedy možno i kopaničáře „Vlka“ považovat spíše za troglodytu, než za obyvatele typické zemnice.

Literatura:

Niederle, L., 1923: *Ves, obydlí a dvůr*. In: *Moravské Slovensko I*, Praha, s. 41–96.

Pavelčík, J., 2003: *Zemnice na Moravských Kopanicích*. Slovácko 45, s. 41–48.

Ludmila Tarcalová, Hody s právem na Uherskohradištsku. Vydalo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti 2008, 224 s.

Před koncem roku 2008 obohatilo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti kolekci svých odborných publikací, které představují výsledky dlouhodobých ústavních výzkumů, dalším edičním počinem. Tentokrát se etnografka PhDr. Ludmila Tarcalová, jejíž odbornou doménou a celoživotním zájmem je lidový oděv a obřadní

lidová kultura, zaměřila intenzivně v posledních pěti letech výzkum a pozornost na hodovou tradici se všemi jejími projevy.

Dalo by se říci, že hodové slavnosti s pestrou tradiční životností, ale i neobvyklými rozmanitými projevy tohoto obyčejce zaujaly Ludmilu Tarcalovou snad od počátku jejího odborného působení v naší instituci, kam v roce 1971 nastoupila. Sama v roce 1965 absolvovala roli mladší stárky v rodném Starém Městě, což dokumentuje v její knize i snímek na straně 223.

Jak je zvykem u každé profese, kterou její „majitel“ vnímá a nakládá s ní jako se svým životním posláním, tak i správný etnograf k zúročení svých celoživotních poznatků využívá osobní poznání a vztahy, znalost terénu, v němž se musí umět dobře a často pohybovat, správně komunikovat a „mít nos“ na dobré respondenty a spolupracovníky, především na pamětníky, kronikáře, organizátory a nadšené lokální patrioty. Ti v konkrétní lokalitě často pro nás, odborné pracovníky, představují pilíře a oporu v naší práci. Společně s aktivním kontaktem s hlavními představiteli místních samospráv a matrikáři jsou pak našimi nenahraditelnými konzultanty. Tak tomu bylo i v případě přípravy knížky Ludmily Tarcalové. Po celý život spřádala *zrnko k zrnečku* a právě hodové slavnosti na Uherskohradištsku, které stále patří k živoucím jevům tradiční lidové

Hody s právem na Uherskohradištsku

Ludmila Tarcalová

kultury, konají se ve většině obcí našeho okresu v řadách obměn se specifickými znaky a atributy, ji zaujaly nejvíce. Ludmila Tarcalová tak po celou dobu svého působení se Slovákem muzeu zajížděla do terénu. Prozrazuje to mimo jiné i bohatý fotografický fond, uložený na dokumentačním oddělení muzea, kam etnografické oddělení sběrem hodových fotografií i vlastními snímky systematicky přispívá bohatou měrou.

O tom, že L. Tarcalová zaměřila svou profesní pozornost na hodovou tradici, vypovídá její bohatá publikační činnost (viz výběrová bibliografie za poslední období uvedené ve sborníku Slovákco, např. *Obřadní atributy v rodinných a výročních obyčejích* (1998), *Oblékání do kroje a jeho obřadní atributy o hodech* (2004), *Slavnostní kroj o hodech* (2005), *Hodové právo na Uherskohradištsku* (2005), *Atributy hodových slavností na Uherskohradištsku* (2005), *Tradiční hodová obchůzka s právem v obcích na Uherskohradištsku* (2007). Ve výčtu její publikační činnosti související s tématem hodů bychom mohli pokračovat, neboť zdanlivě nesouvisející studie a příspěvky se vždy tohoto výročního zvykosloví vždy z jiného úhlu pohledu dotkly. Prvním zásadním zhodnocením výzkumného úkolu a výstupem jejího úsilí v praktickém provedení bylo sepsání scénáře a příprava výstavy *Vzácný pane hospodáři* (Slovácké muzeum 2. 12. 1999–24. 4. 2000), která přiblížila návštěvníkům atributy rodinného a výročního zvykosloví, mezi nimiž v oddílu „*Svoboda, svoboda*“ patřily mezi nejpůsobivější právě desítky různých typů hodových práv a atributů stárků a stárek. Vedle této první částečně souhrnné veřejné „hodové“ prezentace nebyly doposud hody využity a zpracovány k představení širokému publiku. Této příležitosti se L. Tarcalová chopila na Mezinárodním folklorním festivalu Strážnice 2006. Pořad *Hody, milé hody*, realizovaný symbolicky v den autorčiných šedesátých narozenin, názorně přiblížil bohatý zvykoslovný materiál s jeho individuálními formami, v němž jsme dostali příležitost v jednom čase a na jednom místě pozorovat mladé hodové chasy dvaceti obcí regionu, jejich kroje, hlavní hodové atributy a stylizaci dějství hodových slavností přenesených v desítkách obrazech do strážnického muzea v přírodě. Vlastní prožitek a ohlas pořadu ji pak už jen utvrdil v tom, že již nadešel čas přijít mezi laickou i odbornou veřejnost se souhrnnou prací, která by zachytila důležité jevy průběhu celé hodové slavnosti od jejich příprav až po tzv. *dozvuky*, se srovnáním hodů v minulosti v období

první poloviny 20. století až po zachycení jejich inovačních proměn v průběhu let až po jejich dnešní stav a podobu.

V průběhu posledních pěti let se autorka zaměřila na důkladné provádění výzkumu stavu a proměn hodových obchůzek s právem v obcích na Uherskohradištsku a jeho fotodokumentaci. Důležitou součástí výzkumu tvořila práce a archivními materiály a kronikami. Průzkum hodových slavností prováděla ve Zlínském, částečně v Jihomoravském kraji, v padesáti třech obcích okresu Uherské Hradiště, okrajově zasahujícími i do bývalého okresu Zlín. Centrem pozornosti se pro ni stal především uherskohradištský děkanát s bohatou a pestrou tradicí hodových obchůzek, se kterými se v průběhu roku a především pak v období hospodářského vrcholu setkáme v čtyřiceti jedné obci v různých obměnách.

Podařilo se jí v terénu v rámci hodů pořídit na tisíc snímků a získat dalších cca pět stovek reprodukcí dobových fotografií. Ludmila Tarcalová v úvodu knihy přibližuje hodovou tradici na Uherskohradištsku, typy hodů a období jejich slavení. V okruhu příprav hodů si všímá a popisuje vztah představitelů obcí a jejich zapojení do přípravy slavnosti, přípravy v rodině, ale i další přípravné iniciativy, které hodovou slavnost provázejí (taneční a hudební výstupy, stavění máje). Samostatnou kapitolou je jeden z hlavních a výrazných vnějších projevů hodů je slavnostní oblečení – příprava, oblékání, podchycení zvláštností v oblékání svobodných a vdaných žen a mužů, dětí, i dalších účastníků hodů.

Kapitola pojednávající o stárkovské organizaci a hodových obřadnicích zahrnuje pořadatelské povinnosti hlavních aktérů hodů v minulosti, s podchycením předávání této úlohy místní samosprávě nebo spolkům. V rámci stárkovské organizace poukazuje na významný iniciační moment, přijímání mladých chlapců mezi mládež, na prestiž funkcionářství a jeho proměny, způsob volby hlavních obřadníků, povinnosti a práva „prvních“ v chase – stárků a stárek a jejich zástupců s jejich obřadními znaky a insigniemi, z nichž k nejdůležitějším patří právo-fedro. Genezi a dnešní výtvarnou podobu hlavního znaku, symbolizujícího právní moc, stav, hodnost, dokumentuje vyčerpávajícím způsobem i obrazem. Na dalších stránkách knihy autorka sleduje průběh slavnosti od začátku hodové obchůzky (v průběhu hodových dnů) a hierarchii v žádáních o hlavní funkcionáře a představené mladé chasy. Symbolicky uvádí vybraný slovesný materiál,

kteří jistě poslouží jako dobrý pramen především všem budoucím představitelům stárkovství. Ludmila Tarcalová si všímá také povinností a práv funkcionářů hodů na tanečních zábavách, po celou dobu trvání hodových slavností, dozvuků, s upozorněním na jejich proměny. Pomyslná první část knihy je uzavřena konfrontací starých a novějších obřadních prvků hodových slavností (obchůzky se zvířaty, stavění máje a zavádění pod máj, obřadní tance, zeletí, obřadní pečivo a strava, specifické obřadní krojové součástky a jejich význam). Druhá polovina knihy, jako shrnutí všech poznatků, je věnována deskripci hodových slavností v jednotlivých obcích s vytvořením skupin obcí s obdobnými hodovými znaky (typ kroje, typ práva, podoba insignií, počet funkcionářů, průvodní znaky obchůzky, její starobylost a forma), neopomínají ani obce, v nichž hody s právem zanikly, a hody s právem mimo uherskohradištský děkanát. Závěr knihy je opatřen cizojazyčnými abstrakty, prameny a literaturou i poděkováním konkrétním institucím, úřadům a osobnostem, které přispěly svou měrou k výsledné podobě publikace.

Hody s právem na Uherskohradištsku Ludmily Tarcalové představují odborné dílo syntetického charakteru, které je záručením dlouholetých autorčiných výzkumů v oblasti tradičního zvykosloví, je zajímavou pomůckou pro řadu obdivovatelů lidové kultury, organizátory a folkloristy profesionálního i amatérského zájmu. Celoživotní

výsledky výzkumu PhDr. Ludmily Tarcalové představují v knižní podobě souhrnný pramen a dobře dostupný zdroj pro všechny, kteří se budou chtít dovědět podstatné informace o minulosti hodové tradice, významu, jejich typech, termínech slavení i o vlastním průběhu. Pro nastupující mladou generaci a budoucí funkcionáře, ale také pro organizátory a pořadatele hodů se kniha může stát studnou námětů a inspirací při ožívování, udržování i šíření specifických projevů lidové kultury v budoucnosti. Hodové slavnosti však nejsou pouze záležitostí uherskohradištského Dolňácka. Na celém území Slovácka se hody udržují v nejrůznějších podobách, s odlišnými vnějšími projevy, způsoby slavení a jinými provázejícími atributy. Problematika studia, zpracování a hodnocení tohoto konkrétního výročního zvykosloví je velmi obsáhlá, doposud komplexně neprobádaná. Počin Slováckého muzea a především PhDr. Ludmily Tarcalové je výzvou pro řešení výzkumu hodové tradice v dalších subregionech Slovácka, předně na Uherskobrodsku s tradicí hodové obchůzky s beranem, na Kyjovsku s průvody s obřadním věncem, s kačerem, na hanákoslováckém pomezí a na Podluží se specifickými obřadními, s hody pod zeleným, se zaváděním pod máj, včetně uplatňování ojedinělých a výjimečných obřadních písní a tanců. Věřme tomu, že se brzy dočkáme souborného díla o hodech na Slovácku či na Moravě.

Romana Habartová